

Tendencje dotyczące regulacji arbitrażu na Litwie

Szanowni Państwo i Przyjaciele, przede wszystkim chciałbym serdecznie podziękować wszystkim za poświęcenie cennego czasu i przybycie na Litwę. Jestem przekonany, że w Wilnie spędzą Państwo wspaniałe chwile i te dni na długo pozostaną w pamięci nie tylko jako bogate pod względem zawodowym, lecz także poznawczym.

Z przyjaciółmi z Wydziału Prawa z Łodzi dość długo wybieraliśmy temat przewodni tego zjazdu, pragnąc, by był aktualny dla obu państw. Wydaje mi się, że arbitraż jest tą właśnie dziedziną, która zyskała nowy impuls po przejściu naszych państw na drogę demokratycznego rozwoju i gospodarki rynkowej. W swoim wystąpieniu spróbuję zatem dokonać krótkiego przeglądu regulacji prawnych instytucji arbitrażu oraz perspektyw jego rozwoju na Litwie.

Mówiąc o obecnej sytuacji na Litwie byłoby niedopatrzaniem przynajmniej w kilku słowach nie przywołać historii tej instytucji. Należy zwrócić uwagę na to, że w okresie międzywojennym na znacznym terytorium Litwy obowiązywała ustawa z 1864 r. o wymiarze sprawiedliwości w sprawach cywilnych Imperium Rosyjskiego oraz ustawa o wymiarze sprawiedliwości. Żadna z nich nie regulowała kwestii związanych z działalnością arbitrażu. W okresie okupacji sowieckiej w załączniku do Kodeksu postępowania cywilnego z 1964 r. zostały utrwalone zasady działalności sądu polubownego, jednak mówi się w nim w istocie jedynie o arbitrażu *ad hoc*, w dodatku wpływ sądu państwowego na postępowanie był wówczas dość duży. Dlatego w zasadzie o rozwoju instytucji arbitrażu na Litwie możemy mówić dopiero po odzyskaniu niepodległości, a dokładniej – od 6.4.1996 r., kiedy to Sejm Republiki Litewskiej przyjął ustawę Republiki Litewskiej o arbitrażu handlowym, która obowiązuje do dziś (dana ustawa została przygotowana na podstawie ustawy modelowej UNCITRAL). Kolejnym niewątpliwym impulsem dla rozwoju danej instytucji było ratyfikowanie 17.1.1995 r. przez Sejm Republiki Litewskiej Konwencji nowojorskich z 1958 r. o uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń arbitrażowych¹.

Możemy stwierdzić, że ta ustawa po raz pierwszy wyraźnie odgraniczyła kompetencje sądów państwowych od arbitrażu oraz stworzyła sprzyjające warunki dla rozwoju tej ostatniej instytucji. W zawartej w art. 2 ustawy definicji arbitrażu stwierdza się, że arbitraż to sposób rozstrzygania sporu, gdy osoby fizyczne lub prawne na podstawie porozumienia zawartego w celu rozstrzygnięcia sporu zwracają się lub zobowiązują do zwrócenia się nie do sądu państwowego, a obranej za ich porozumieniem lub wyznaczonej

¹ Valstybės Žinios 1995, Nr 10, s. 208.

w trybie określonym ustawowo osoby lub osób trzecich. W tym samym artykule arbitraż instytucjonalny został scharakteryzowany jako arbitraż, w ramach którego za porozumieniem stron rozstrzygnięcie sporu organizuje, obsługuje oraz realizuje inne udzielone za porozumieniem stron pełnomocnictwa stała instytucja arbitrażowa. Uwzględniając specyfikę i wagę działalności instytucji arbitrażowych, uchwała przewidziała specjalny tryb ich powoływania. Artykuł 3 ust. 1 ustawy zakłada, że instytucje arbitrażowe mogą być zakładane jedynie przez stowarzyszenia reprezentujące litewskie podmioty gospodarcze prowadzące działalność w zakresie produkcji, prowadzenia przedsiębiorstw i działalności prawniczej. W ust. 2 tego samego artykułu przewidziano, że statut stałej instytucji arbitrażowej jest rejestrowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości. Oczywiście jest, że określenie specyficznego kręgu podmiotów uprawnionych do zakładania stałych instytucji arbitrażowych powinno było zapobiec przekształceniu się usług arbitrażu po prostu w biznes oraz pojawieniu się „swoich” arbitraży.

Ustawa ponadto określa spory, które nie mogą zostać przekazane do rozstrzygnięcia w drodze arbitrażu. Zgodnie z jej art. 11 są to spory wynikające ze stosunków konstytucyjnych, pracy, rodzinnych, administracyjnoprawnych, także spory związane z konkurencją, patentami, znakami towarowymi i usługowymi, upadłością oraz spory wynikające z umów konsumenckich. Do arbitrażu nie mogą też być kierowane spory, jeżeli jedna ze stron jest przedsiębiorstwem państwowym czy samorządowym, także urząd lub organizacja państwowa albo samorządowa, z wyjątkiem Banku Litwy, jeżeli dla takiego porozumienia uprzednio nie uzyskano zgody założyciela danego przedsiębiorstwa, urzędu lub organizacji. Jak widzimy, ustawodawca dość mocno ograniczył możliwość podlegania sporów cywilnych arbitrażowi. Podobną sytuację można by było objaśnić faktem, że w 1996 r. zapoczątkowano rozstrzyganie sporów w drodze arbitrażu. Państwo nie miało żadnego doświadczenia w tej dziedzinie, dlatego całkowicie logiczną była chęć przyjrzenia się, jak ta instytucja będzie się rozwijać na Litwie, jakie będą jej pozytywne i negatywne strony. Właśnie te przyczyny przede wszystkim zadecydowały o ostrożnym podejściu ustawodawcy do możliwości poddania rozstrzygnięciu w drodze arbitrażu wszystkich sporów cywilnych. Tym bardziej że w art. 137 ust. 2 pkt 6 KPC przewidziano, że sąd odmawia przyjęcia powództwa, jeżeli strony zawarły porozumienie o przekazaniu danego sporu do rozstrzygnięcia w drodze arbitrażu. Fakt zawarcia porozumienia arbitrażowego w opinii ustawodawcy jest zatem porównywalny do rezygnacji z prawa do obrony sądowej w sądzie państwowym. Z drugiej strony w wielu państwach Europy ograniczane są możliwości rozstrzygania w drodze arbitrażu niektórych sporów cywilnych. Zwłaszcza odnosi się to do sporów wynikających z prawnych stosunków rodzinnych, pracy, administracyjnych oraz upadłościowych. Dane ograniczenia zazwyczaj wiążą się albo z całkowitym zakazem rozstrzygnięcia arbitrażowego sporu wynikłego z danych stosunków (jak w przypadku Litwy), albo z istnieniem określonych dodatkowych warunków przy zawieraniu klauzuli arbitrażowej. Obecnie w Sejmie Republiki Litewskiej omawiana jest nowa redakcja ustawy, w której znacznie liberalniej podchodzi się do danej kwestii. Już sam fakt, że ustawodawca rozważa możliwość rozszerzenia wykazu sporów podlegających rozstrzygnięciu w drodze arbitrażu, dowodzi, że piętnastoletnie doświadczenie arbitrażu na Litwie jest pozytywne. W art. 12 projektu przewidziano, że arbitraż nie może rozstrzygać sporów podlegających

rozpatrzeniu w trybie administracyjnym i spraw, które należą do kompetencji Trybunału Konstytucyjnego. Za niepodlegające rozstrzygnięciu w drodze arbitrażu proponuje się w dalszym ciągu uznawać spory wynikające z rodzinnych stosunków prawnych oraz spory dotyczące patentów, znaków towarowych i rejestracji wzorów. Natomiast wobec sporów wynikających z prawnych stosunków pracy oraz umów konsumenckich pojawia się możliwość rozstrzygnięcia w drodze arbitrażu, jeżeli klauzula arbitrażowa między stronami pojawiła się już po faktycznym wyniknięciu sporu. Spoglądając zatem na ogólną tendencję rozwoju w zakresie rozstrzygnięcia sporów cywilnych w drodze arbitrażu, można ją scharakteryzować jako pozytywną, tj. rozszerzającą się.

Wkrótce po przyjęciu ustawy o arbitrażu na Litwie zostały powołane dwie instytucje arbitrażowe – założony w 1996 r. przez Litewskie Towarzystwo Prawników Wileński Międzynarodowy Arbitraż Handlowy oraz powołany w 1997 r. Sąd Arbitrażowy przy Stowarzyszeniu Międzynarodowa Izba Handlowa – Litwa. W 2003 r. te dwie instytucje połączyły się w Wileński Sąd Arbitrażu Handlowego. Jego założycielami są wszystkie podstawowe przedsiębiorcze organizacje zrzeszone, takie jak: Litewskie Stowarzyszenie Izb Handlowych, Przemysłowych i Rzemieślniczych; Litewska Konfederacja Przemysłowców; Stowarzyszenie Banków Litewskich; Litewskie Stowarzyszenie Przewoźników Drogowych „Linava”; stowarzyszenie „Infobalt”; Litewska Konfederacja Biznesu ICC Lietuva i Litewskie Towarzystwo Prawników. Już samo przyjrzenie się założycielom arbitrażu pozwala stwierdzić, że dzisiaj jest to podstawowa instytucja arbitrażowa, mimo iż na Litwie działa również kilka innych. Z drugiej strony to, że struktury biznesowe potrafiły zjednoczyć się przy powoływaniu arbitrażu, pozwoliło na uniknięcie wielości instytucji arbitrażowych, jak stało się np. na Łotwie. Obecna sytuacja na Litwie pozwala na skoncentrowanie w jednym arbitrażu najlepszych arbitrów i jednocześnie zwiększa zaufanie przedsiębiorców do danego sposobu rozstrzygnięcia sporów. Dowodem wzrostu zaufania jest też zwiększenie się liczby spraw (dowodzi to też faktu, że rośnie liczba zawieranych klauzul arbitrażowych).

Mówiąc o ustawowej regulacji instytucji arbitrażu na Litwie, można wyciągnąć jednoznaczny wniosek, że jest ona zgodna z podstawowymi utrwalonymi w Europie i na świecie zasadami działalności arbitrażu. Ustawa określa zasadę zamkniętości posiedzeń sądu arbitrażowego, a zatem też zasadę poufności samego postępowania; prawo stron uzgodnienia liczby arbitrów oraz trybu ich wyznaczenia (co prawda ustawa zakłada, że jeżeli strony nie porozumieją się co do liczby arbitrów, zostanie wyznaczonych 3 arbitrów); języka arbitrażu (jeżeli arbitraż jest postępowaniem krajowym odbywa się w języku litewskim) i miejsca oraz trybu rozpatrywania sprawy itp.

W art. 9 ustawy określono wymagania wobec porozumienia arbitrażowego. Dane porozumienie powinno zostać zawarte na piśmie i powinna w nim zostać odzwierciedlona wola stron przekazania do rozstrzygnięcia sądowi arbitrażowemu wszystkich określonych sporów wynikłych lub mogących wyniknąć między stronami. Ustawa zakłada, że porozumienie arbitrażowe może zostać włączone do umowy podstawowej lub zawarte w formie osobnego porozumienia. Wymóg formy pisemnej w żadnym wypadku nie oznacza jedynie wymogu zawarcia ogólnego porozumienia podpisanego przez strony, mimo iż nie rodzą się żadne wątpliwości co do tego, że właśnie taka forma jest najbezpieczniejsza dla stron.

W ust. 2 omawianego artykułu stwierdza się, że poza wymienionym sposobem porozumienie zostaje uznane za sporządzone na piśmie również w tych wypadkach, gdy zostało zawarte przez wymianę pism, telegramów, faksów lub innych dokumentów, w których został odnotowany fakt zawarcia takiego porozumienia, lub jeżeli strony wymieniają się pozwem albo odpowiedzią na pozew, w których jedna ze stron twierdzi, druga zaś nie zaprzecza, że między nimi zostało zawarte porozumienie arbitrażowe, lub istnieją inne dowody pisemne, że strony zawarły lub uznają porozumienie arbitrażowe. W naszej opinii porozumienie zostanie uznane za zawarte na piśmie, gdy dojdzie do niego poprzez wymianę listów elektronicznych lub z użyciem innych środków przekazywania informacji w formie elektronicznej, które zapewniają zachowanie tekstu. Tym bardziej że możliwość stosowania środków komunikacji elektronicznej została utrwalona również w projekcie nowej redakcji ustawy (artykuł projektu). W art. 10 obowiązującej ustawy przewidziano, że strona ma prawo zaskarżyć w sądzie ważność porozumienia arbitrażowego w oparciu o ogólne podstawy nieważności transakcji.

Jeśli mowa o stosunku między arbitrażem i sądem państwowym, konieczne jest omówienie utrwalonej w ustawie, mimo iż w sposób niejasny, jak też rozwiniętej przez praktykę sądową doktryny „kompetencje – kompetencje”. Art. 10 ust. 1 ustawy zakłada, że sąd po otrzymaniu pozwu dotyczącego kwestii, co do której strony zawarły porozumienie arbitrażowe, na żądanie dowolnej ze stron odmawia jego przyjęcia. Sąd Najwyższy Litwy w orzeczeniu z 9.2.2010 r. w sprawie Nr 3K-3-64/2010, jednoznacznie opowiedział się za tym, że sąd arbitrażowy posiada wyłączne kompetencje rozstrzygnięcia kwestii swoich uprawnień do rozpatrzenia konkretnej sprawy. W orzeczeniu stwierdza się, że w art. 19 ust. 1 ustawy o arbitrażu określono, że sąd arbitrażowy ma prawo samodzielnie podjąć decyzję co do własnych kompetencji dotyczących rozpatrzenia sporu, włączając również przypadki, gdy pojawiają się wątpliwości co do istnienia porozumienia arbitrażowego lub jego ważności. Dana norma imperatywnie utrwała wyłączne prawo sądu arbitrażowego rozstrzygnięcia kwestii ważności lub nieważności porozumienia arbitrażowego, włączając fakt ustalenia, czy zostało ono zawarte. Takie określenie kompetencji, również w przypadku gdy wydano orzeczenie sądu arbitrażowego co do jego kompetencji do rozpatrywania sporu nie neguje prawa strony uznania w sądzie porozumienia arbitrażowego za nieważne². Sąd Najwyższy Litwy sformułował zatem dość przyjazną dla postępowania arbitrażowego zasadę, ostro oddzielając kompetencje państwa i sądu arbitrażowego przy rozstrzygnięciu kwestii podlegania sporu pod arbitraż. To, że rozstrzygnięcie kwestii podlegania sporu pod arbitraż zostało przypisane do kompetencji sądu arbitrażowego jest bardzo ważnym krokiem w uznaniu wagi danej alternatywnej formy rozstrzygnięcia sporów, równoważnej ze sprawiedliwością sądów państwowych.

Niezależnie od prywatnego charakteru postępowania arbitrażowego, przy rozstrzygnięciu konkretnych sporów nie jest możliwe uniknięcie określonych powiązań z sądem państwowym (np. już zostało wspomniane, że w sądzie można złożyć pozew w sprawie unieważnienia porozumienia arbitrażowego na ogólnych podstawach uznawania nieważności transakcji). Omówmy podstawowe z tych powiązań.

² Teismų praktika, Vilnius 2010, Nr 33, s. 152.

Stosowanie środków tymczasowej ochrony. W art. 12 ustawy o arbitrażu stwierdza się, że zwrócenie się strony do sądu przed rozpoczęciem postępowania arbitrażowego lub w jego trakcie z wnioskiem o podjęcie środków w celu zabezpieczenia powództwa i wydanie orzeczenia sądu w sprawie zastosowania takich środków nie jest niezgodne z porozumieniem arbitrażowym. W art. 20 ustawy znajdujemy przepis, że jeżeli strony nie porozumiały się inaczej, sąd arbitrażowy może na wniosek dowolnej z nich zobowiązać drugą stronę do zapłacenia określonej kaucji pieniężnej w celu zabezpieczenia powództwa. Sąd arbitrażowy może na wniosek dowolnej ze stron sporu zwrócić się do sądu dzielnicego według miejsca siedziby sądu arbitrażowego w celu zabezpieczenia powództwa, jeżeli porozumienie stron nie zakłada niczego innego. Z przywołanych artykułów wynika wyraźnie, że sąd arbitrażowy sam może stosować tylko jeden środek ochrony tymczasowej – zobowiązanie do zapłacenia odpowiedniej kaucji pieniężnej. W celu zastosowania innych środków, strony mogą same z własnej inicjatywy zwrócić się do sądu państwowego lub może tego dokonać sąd arbitrażowy na wniosek dowolnej ze stron. Praktyka stosowania danych norm jasno pokazała, że określone w art. 20 ustawy kompetencje sądu arbitrażowego nie są skuteczne, gdyż poważnie wydłużają rozwiązanie kwestii zastosowania środków ochrony tymczasowej, co jest całkowicie niezgodne z przeznaczeniem danych środków. Z powyższego względu strony sporu zazwyczaj same zwracają się do sądu państwowego w sprawie zastosowania danych środków, unikając w taki sposób rozstrzygnięcia zasadności odpowiedniego wniosku zarówno w sądzie arbitrażowym, jak i państwowym. Sąd arbitrażowy posiada zatem niedużo pełnomocnictw w zakresie stosowania środków ochrony tymczasowej, co, swoją drogą, czyni dany proces mniej skutecznym i zależnym od stanowiska sądu państwowego. Z powyższego względu, w nowo przygotowanym projekcie ustawy o arbitrażu handlowym zakłada się rozszerzenie kompetencji sądu arbitrażowego w danej dziedzinie. W art. 20 ust. 5 projektu przewidziano, że sąd arbitrażowy ma prawo stosowania środków ochrony tymczasowej, które:

- 1) w trakcie postępowania arbitrażowego zobowiązałyby stronę do zachowania istniejącej sytuacji faktycznej lub
- 2) zapobiegły powstaniu lub zwiększeniu się szkody albo zaszkodzeniu w inny sposób postępowaniu arbitrażowemu; lub
- 3) zobowiązały stronę do wpłacenia kaucji pieniężnej, udzieliły gwarancji bankowej lub ubezpieczenia, z czego zostałyby pokryte późniejsze orzeczenie sądu arbitrażowego; lub
- 4) pomogły zachować ważne dla rozstrzygnięcia sporu dowody.

Obok rozszerzonych kompetencji sądu arbitrażowego w projekcie zarówno w odniesieniu do stron, jak i samego sądu arbitrażowego zostało zachowane prawo zwrócenia się do sądu państwowego w sprawie zastosowania środków ochrony tymczasowej. W art. 27 ust. 1 projektu stwierdza się, że zwrócenie się przez stronę do sądu przed rozpoczęciem postępowania arbitrażowego lub w jego trakcie z wnioskiem o zastosowanie środków ochrony tymczasowej i wydanie orzeczenia sądu w sprawie zastosowania takich środków nie jest sprzeczne z porozumieniem arbitrażowym. W ust. 2 tego samego artykułu stwierdza się, że sąd ma prawo zastosowania środków ochrony tymczasowej i zagwarantowania wyrównania strat na wniosek dowolnej ze stron lub sądu arbitrażowego niezależnie od miejsca siedziby sądu arbitrażowego. Sąd stosuje środki ochrony tymczasowej w trybie

określonym w KPC Republiki Litewskiej. Od 1.10.2011 r., po wejściu w życie nowych zmian w KPC, na korzyść arbitrażu została rozwiązana również kwestia zastosowania środków ochrony tymczasowej jeszcze przed wniesieniem pozwu do arbitrażu.

Współpraca sądu i arbitrażu w zakresie zbierania dowodów. Przepis utrwalony w art. 30 ustawy o arbitrażu określa, że sąd arbitrażowy lub strona zachęcona przez sąd arbitrażowy mają prawo zwrócenia się do sądu dzielnicowego według miejsca siedziby sądu arbitrażowego z wnioskiem o pomoc w uzyskaniu dowodów. Sąd, kierując się KPC Republiki Litewskiej, powinien zrealizować wniosek. W zasadzie podobny przepis istnieje również w projekcie ustawy. Uwzględniając prywatny charakter instytucji arbitrażu, nie powstają żadne wątpliwości, że podobna pomoc sądu państwowego dla sądu arbitrażowego lub strony sprawy jest niezbędna w dążeniu do efektywnego rozstrzygnięcia sporu. Ponieważ sąd arbitrażowy nie ma żadnych cech władzy państwowej, dlatego jego żądania dotyczące przebiegu rozpatrywania sprawy są obowiązujące jedynie dla stron i nie mają żadnej mocy wobec osób, które nie uczestniczą w rozpatrywaniu sprawy. Dlatego żadnej innej drogi niż uzyskanie dowodów koniecznych dla rozpatrzenia sprawy, których strony nie są w stanie uzyskać w trybie ogólnym, w zasadzie być nie może.

Zaskarżenie orzeczenia sądu arbitrażowego. Niezależnie od tego, że państwo uznaje orzeczenia sądu arbitrażowego za dokumenty podlegające wykonaniu, ustawa o arbitrażu określa jednak pewne możliwości zaskarżenia danych orzeczeń do sądu państwowego. Co prawda, od razu należą określić dwa zasadnicze warunki:

- ustawa kategorycznie zakazuje sądowi państwowemu rozpatrującemu skargę dokonywania rewizji treści orzeczenia i
- ustawa określa wyczerpujący wykaz podstaw, którymi może zostać uzasadniona skarga.

W art. 37 ust. 1 ustawy określono, że skarga dotycząca orzeczenia sądu arbitrażowego jest składana w Litewskim Sądzie Apelacyjnym, który na wniosek strony może wstrzymać wykonanie przyjętego orzeczenia do chwili zakończenia rozpatrzenia skargi. Wyczerpujący wykaz podstaw, na których może opierać się skarga, znajduje się w ust. 3 tego samego artykułu. Mogą one zostać podzielone na dwie grupy: podstawy o charakterze procesowym (niezdolność strony do czynności prawnych lub nienależyte jej poinformowanie o rozpatrywaniu sprawy, lub też nieodpowiedni skład sądu arbitrażowego) oraz podstawy związane z interpretacją klauzuli arbitrażowej (kwestie rozstrzygnięte w orzeczeniu, których nie obejmuje klauzula arbitrażowa). Wydawałoby się, że na żadnych innych podstawach skarga nie może zostać wniesiona. Jednak dodatkowe pytania rodzi ust. 5 wspomnianego artykułu, który zakłada, że Litewski Sąd Apelacyjny uchyli orzeczenie sądu arbitrażowego w razie ustalenia, że:

- 1) przedmiot sporu nie mógł być przedmiotem rozstrzygnięcia przez sąd arbitrażowy zgodnie z ustawodawstwem Republiki Litewskiej lub
- 2) orzeczenie sądu arbitrażowego jest sprzeczne z porządkiem publicznym utrwalonym przez ustawodawstwo Republiki Litewskiej.

Rodzi się więc logiczne pytanie o powiązanie między ust. 2 i 5 omawianego artykułu. Czy podstawy wymienione w ust. 5 powinny być objaśniane jako rozszerzające wykaz podstaw zaskarżenia, czy tylko jako odsyłacz do tego, że w przypadku istnienia podstaw

określonych w ust. 3 orzeczenie sądu arbitrażowego jest uchylane jedynie w przypadku, jeżeli sąd skonstatuje, że ich istnienie jest sprzeczne z podstawami wskazanymi w ust. 5? Litewska praktyka sądowa poszła pierwszą drogą, tj. dominuje stanowisko, że w ust. 5 zostały określone jeszcze dwie dodatkowe podstawy zaskarżenia orzeczenia sądu arbitrażowego. Dane stanowisko jest popierane również przez ustawodawcę, ponieważ w nowym projekcie ustawy właśnie to znalazło odzwierciedlenie. Takie objaśnianie, naszym zdaniem, bardzo rozszerza uprawnienia państwa względem sądów arbitrażowych i jednocześnie zmniejsza ich niezależność.

Wydanie nakazu wykonania. Ani obowiązująca obecnie ustawa o arbitrażu, ani projekt nowej ustawy nie zakłada, że sąd arbitrażowy w oparciu o wydane orzeczenie może wydać nakaz wykonania. To prawo należy zatem do sądu państwowego. Tryb wydawania nakazu wykonania został określony w art. 646 KPC. Mimo iż wydający nakaz wykonania sąd I instancji nie ma prawa sprawdzania oraz dokonywania rewizji uprawomocnionego orzeczenia sądu arbitrażowego, jednak uwzględniając duże obciążenie sądów, trzeba stwierdzić, że dany proces w sposób naturalny wydłuża się. Z drugiej strony można by było dyskutować o zasadności danej funkcji sądu państwowego. Wydawałoby się, że byłoby całkiem logiczne udzielenie danego prawa samemu sądowi arbitrażowemu, który wydał orzeczenie w sprawie lub instytucji arbitrażowej.

Uogólniając powyższe, można stwierdzić, że rozwój instytucji arbitrażu na Litwie idzie w kierunku liberalizacji, tj. zwiększenia samodzielności danej instytucji i uniezależnienia od państwa. Z drugiej strony warto podkreślić, że możliwości jeszcze bynajmniej nie zostały wyczerpane i uwzględniając tendencje rozwoju arbitrażu, należałoby dalej podążać właśnie w tym kierunku.

ABSTRACT

The main aspects of procedural and institutional arbitration law in Lithuania are discussed in the article. The article analyzes the assumptions of origin of arbitration law in Lithuania and the main law practice. Also huge attention is paid to the new draft law and for the question which disputes could be submitted to Arbitration. The author positively evaluates the tendencies of the development and makes proposals how to make this institute of civil procedure more effective.